

Vi tar fighten...

SPIK
WWW.SPIKNYKTER.SE

Du kan vara stolt som nykter

Det sveper en cannabisvåg bland unga i Sverige. I ett av tv-programmet Kalla Fakta program 2015 berättas det om att var femte elev på 2:an i gymnasiet provat och av dem är allt fler positiva till drogen. Håkan Axell ledare för SPIK tillhör dem som inte stillatigande ser på vad som händer.

Även tullen höjer rösten och måste motvilligt medge att knarket flödar in över gränserna. Till synes vanliga ungdomar sätter allt på spel för att kunna röka på. En uppskattning berättar att var femte elev på gymnasiet testat droger. Håkan Axell och nätverket SPIKnykter träffar genom

skolbesöken närmare 10 000 elever varje år.

Vad är din bild Håkan?

– Det sprids en förrädisk och romantiserad bild av något som är häftigt och coolt. Något som går att beställa hem till dörren kan väl inte vara farligt är ett tankemönster som är lätt att ta till sig. Många går på det, det här är väl ingen fara? Det socialarbetare, polis och även skolan nu märker är att det är alldeles för många som börjat röka hasch.

Det faktum att nät droger är "billigare" än alkohol tror Håkan är en av orsakerna till en ökad nyfikenhet att testa.

– Ytterligare en orsak är att drogerna fått en spridning i hela samhället. Löpsedlarnas avslöjande om kändisers påstådda innehav får följdverkningar. Många har dessutom åkt dit för kokaininnehav.

Men om vi vänder på resonemanget och pratar finessen med av avstå. Är det uppförbacke här också?

– Och nej, absolut inte. Det är lite av en färskvara vara ute och besöka ungdomar. Vi i SPIK måste därför hela tiden vara offensiva. Våra argument är genomtänkta och det bästa av allt de håller. När vi säger att "du kan vara stolt som nykter", så menar vi det.

Håkan återger en inspirerande minnesbild från Örnsköldsvik där antalet SPIK medlemmar är stort.

När vi talar finns det bara plusvärden att säga nej till rökning, alkohol och droger

– Det var häftigt att komma in i den gymnasieklassen. På min fråga hur många som inte använder alkohol eller narkotika räcker 19 elever upp handen. Jag frågade en tjej som sitter nära. Hennes svar ger mig gåshud: Jag träffade dig när jag gick i högstadiet. Det jag bestämde mig för då gälle räven nu. Det är så kul när man får den typen av feedback.

Som oftast vill Håkan lyfta upp föräldrarnas roll i sammanhanget.

– De betyder så enormt mycket. Det finns tyvärr en okunskap kring de nya nät drogerna. Om deras son eller dotter, som det går så bra för i skolan tycker att detta inte är något att fundera över så vacklar många i sin ståndpunkt. Man saknar ord i replikskiftena vilket vi nu måste komma tillrätta med. Alla vuxna måste vara med i matchen, föräldrar, äldre syskon, lärare, idrottsklubben, kyrkan, kontrar Håkan.

Håkan tror att kampen kommer hårdna.

– Det måste finnas en moteld som säger nej på ett positivt sätt. När vi talar finns det bara plusvärden att säga nej till rökning, alkohol och droger. Tiden i skolan blir bättre. Du är mer vaksam i arbetet. Och du fungerar bättre hemma. Allt vad gäller droger är en flykt. Det gäller både tonåringar, medelålders eller pensionärer med sina omtalade lädviner.

Öppenheten från skolan gäller fortfarande. Replikerna från den lilla klick pålästa drogliberaler har Håkan hitintills lyckats hålla på avstånd.

– En satsning i en större stad innebär flera dagars möten med uppskattningsvis 700 elever. Jag vill inte släppa den utmaningen så länge jag får komma, orkar, vill och kan, avslutar han med stor tydlighet och närmare 30 års erfarenhet.

Attityden till droger kan komma att avgöras hemma vid matbordet

Ska exempelvis cannabis vara en drog som blir jämställd med tobak och alkohol? Förespråkarna hänvisar till flera amerikanska delstater där detta nu är under diskussion. Fred Nyberg, professor i biologisk beroendeforskning, har lyssnat in argumenten. Han vet tillräckligt mycket för att fortfarande hålla varningsflaggan väl synlig.

I många av USA:s delstater är det idag fullt legalt att som smärtlindring i medicinskt bruk ordinerar marijuana. Det finns komponenter i marijuana som har medicinska effekter. Dels att behandla smärta samt att underlätta tillståndet vid en del neurologiska sjukdomar, exempelvis MS. Men även om det finns medicinska effekter så är marijuana vare sig i "Det tog 40 år att lära oss läxan med tobaksrökning. Ska det ta lika lång tid innan vi **lära oss läxan** med marijuana?"

Sverige eller USA enligt Fred Nyberg ett godkänt läkemedel.

När USA:s högsta ledning delgav sina tankar om en liberalare hållning nådde det budskapet snabbt våra media. Fred Nyberg är väl insatt i problematiken och är tacksam över att den nya forskningen nu på fullt

vetenskaplig basis ger den återhållsamma hållningen förnyad vind i seglen. Och det kan behövas. Lobbyverksamheten för en liberalisering pågår i mycket stor skala.

– Det är uppenbart att USA:s ledare lyssnat mer till sina ekonomiska rådgivare än sina hälsoexperter. Tankegången här är att en legalisering tar bort kartellerna från gatorna och intäkterna i form av beskattning tillfaller staten. Vi pratar här om miljardbelopp. Vi första anblicken en lockande tanke men ingen ska inbilla mig att kartellerna upphör med sin verksamhet.

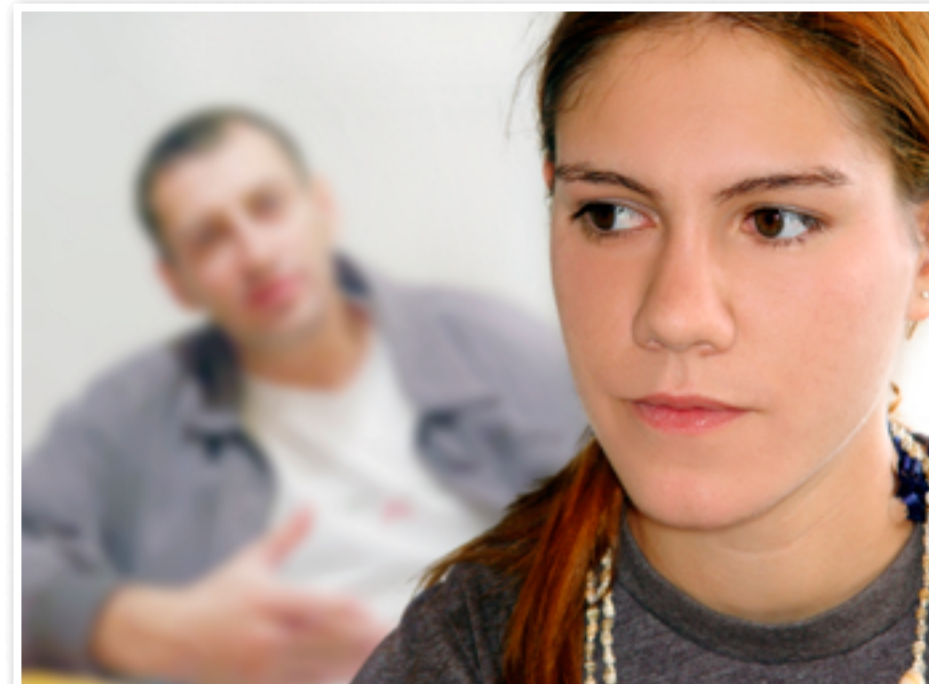
Genom en åldersgräns på 21 år skapas enligt Fred Nyberg automatiskt en ny målgrupp för den illegala handeln, nämligen de som är under 21 år.

– Tonåringar är dessutom den grupp som är mest sårbara. De flesta ungdomar som debuterar i drogsammanhang gör det i en ålder av 15-20 år. Om vi sätter en gräns vid 21 år är det knappast troligt att flertalet kommer vänta med debuten till dess.

Fred Nyberg berättar om ny forsk-

Fred Nyberg

ning som på ett helt annat sätt än tidigare kan belägga det många redan befarat.

– Tidigare visste man inte hur THC, alltså den aktiva beståndsdelen i många av de droger som säljs via nätet, påverkar vår hjärna. Nu har man lyckats ta fram helt nya vetenskapliga instrument, bland annat de som nu används för hjärnavbildningsanalyser. Förstörelsen i hjärnan är kopplade till försämrat minne och koordination. Den nya forskningen säger dessutom att tonåringar är den grupp som är mest sårbar, vilket också går att mäta i en direkt IQ-sänkning.

Lobbyverksamheten som så konsekvent skönmålar användandet av droger har flera argument som Fred

Nyberg ser dyka upp på bloggar och olika forum.

– Det vanligaste argumentet hävdar att alkohol är bra mycket farligare än exempelvis hasch. Det är lite som att jämföra äpplen med tropisk frukt. Det är sant att totalt sett skördar alkoholen mer offer än hasch eller marijuana. Men det man inte berättar är att alkoholen används och har används av långt fler människor. Men tillåt mig inflika - om alkoholen har dessa stora skadeeffekter varför ska vi då legalisera ytterligare en negativ drog?

– Marijuana verkar på olika sätt när det gäller att visa sina effekter. När

det gäller alkohol måste du ta ett antal glas för att utveckla ett beroende. Den aktiva beståndsdelen i Marijuana - THC verkar mycket mer specifikt vilket innebär att 1 gr THC är betydligt farligare än 1 gr alkohol.

Det cirkulerar ett citat som enligt Fred Nyberg är fullständigt fel.
– Man påstår att: "De som börja röka

marijuana bidrar till en mindre alkoholkonsumtion". Enligt en genomförd studie av CAN i Sverige saknas det helt och hållet belägg för den slutsatsen. De som frekvent röker cannabis är också de som konsumerar mest alkohol.

Daniella Irdenstam från Lilla Edet tillsammans med bästa vännen Olivia Kullander från Säffle. En vecka i somras var de tillsammans med flera på ett läger som LP-verksamheten arrangerar på Gullbrannagården utanför Halmstad.

– Det här är mitt tredje år och jag trivs jättebra här. Det är som en annan värld. Jag fylls av ett lugn som jag är så tacksam för, berättar Olivia.

Daniella håller med och tillägger:

– Det är så starkt när andra som suttit fast i drogmissbruk berättar hur de kom-

– Från forskare i USA hörde jag en samstämmig slutsats som jag tycker är relevant:

"Det tog 40 år att lära oss läxan med tobaksrökning. Ska det ta lika lång tid innan vi lär oss läxan med marijuana?"

– Marijuana dessutom enligt Fred Nyberg starkare idag. Halten av THC har avsevärt ökat under det senaste årtiondet. Det gör den mer attraktiv med högre kickar. Men trots alla dessa orosmoln är han ändå lite hoppfull.

– Jag ser fram emot den dagen vi tagit fram ett pedagogiskt material som vi kan ge beslutsfattare och framförallt föräldragenerationen. Ett material de kan ha för att själva ta aktiv ställning när samtalet är i full gång där hemma vid matbordet.

Daniella Irdenstam och Olivia Kullander.

mit loss. Fantastiskt, jag har svårt att hålla tillbaka tårarna.

Jag återkommer ibland till ett blogginlägg som hamnade i tidningen Expressen. Marica 18 år får ofta frågan: -Varför dricker inte du?

Hon ställer då den enkla genialiska motfrågan: -Varför dricker du?

Själv har jag många gånger råkat ut för frågan varför jag inte dricker. Det blir alternativt pinsamt tyst vid bordet när jag bara säger: -Nej tack!

Plötsligt verkar jag bli ett hot. Det måste ju finnas en anledning till varför jag inte dricker. Antingen tar jag medicin eller så är jag alkoholist!

Egentligen behöver jag väl inte förklara mitt förflutna, men ändå gör jag just det. Jag berättar om ett tidigare liv i fördärv på grund av alkoholen och att jag nu slutat dricka. Det blir tyst, någon harklar sig, en annan tittar upp och runt i luften. En före detta alkoholist, hur kul är det att ha en sådan som bordsgäst? Med några snabba repliker så är snart stämningen tillbaka:

– Vad kul att du är på benen igen!
– Vad stark du varit som kommit tillbaka! Ögonkontakten upphör mellan oss och samtalets bryts. Det "normala" tillståndet har återhämtat sig. För det anses väl fortfarande normalt att dricka?

Ja det är i högsta grad en relevant fråga när så många som 400 000 barn har

en eller båda föräldrar som missbrukar alkohol. Det handlar om vart femte barn i Sverige.

De sociala skadorna är stora av alkohol för att bara nämna familjetragedier, misshandel och rattfylleri. Visste du att i minst 75 procent av brotten som begås är alkoholen inblandad. (källa Drugnews.) Bara detta räcker för mig för att säga ett "nej tack". Du är modig när du säger "nej tack" och frågar "varför dricker du?"

Du och jag är inte ensamma. Den glada nyheten är att trenden att säga "nej tack" bland ungdomar ökar!

Håkan Nylander

SPIK
WWW.SPIKNYKTER.SE